

Sygn. akt II Ca 956/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2023 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	sędzia Dariusz Mizera
Protokolant	Katarzyna Pielużek

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa głównego R. R. (1)

przeciwko P. R.

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

oraz z powództwa wzajemnego P. R.

przeciwko R. R. (1)

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji P. R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie

z dnia 23 września 2022 r. sygn. akt III RC 55/22

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji w ten sposób, że oddala powództwo główne;
2. oddala apelację w pozostałej części;
3. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za instancję odwoławczą.

Dariusz Mizera

Sygn. akt II Ca 956/22

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20.01.2022 r. pełnomocnik powoda R. R. (1) wniósł o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego w stosunku do P. R. z dniem 16.04.2021 r.

W odpowiedzi na pozew z dnia 23.06.2022 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Jednocześnie wniósł powództwo wzajemne o podwyższenie alimentów do kwoty po 1600 zł miesięcznie.

W piśmie procesowym z dnia 09.09.2022 r. pełnomocnik R. R. (1) popierał żądanie ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego oraz domagał się oddalenia powództwa o podwyższenie alimentów oraz wnosił o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 23 września 2022r. Sąd Rejonowy w Belchatowie po rozpoznaniu sprawy z powództwa R. R. (1) przeciwko P. R. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

oraz z powództwa P. R. przeciwko R. R. (1) o podwyższenie alimentów

1. ustalił, że z dniem 16 kwietnia 2021 roku wygasł obowiązek alimentacyjny zobowiązanego R. R. (1) wobec uprawnionego P. R. po raz ostatni ustalony wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 7 czerwca 2013 roku w sprawie sygn. akt I C 1654/12 na kwotę po 450,00 złotych miesięcznie;

2. oddalił powództwo o podwyższenie alimentów na rzecz P. R. w całości;

3. zasądził od P. R. na rzecz R. R. (1) kwotę 2.200,00 (dwa tysiące dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą rozstrzygnięcia były przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb, z dnia 07.06.2013 r. wydanym w sprawie IC 1654/12 zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 06.02.2014 r. wydanym w sprawie I ACa 1023/13 rozwiązano przez rozwód związek małżeński R. R. (1) i R. R. (2). W orzeczeniu tym zasądzono alimenty na rzecz P. R. w kwocie po 450 zł miesięcznie.

Powód R. R. (1) ma (...)lat. Z zawodu jest (...). Od wielu lat zatrudniony jest w (...)na stanowisku (...). Jego praca odbywa się na dwie zmiany. Z tego tytułu uzyskuje wynagrodzenie wraz z dodatkami w kwocie 3453 zł netto miesięcznie. Innych dochodów nie ma.

R. R. (1) zawarł związek małżeński z E. T.. Z małżeństwa tego w dniu (...) urodziła się małaletnia O.. U dziecka zdiagnozowano alergię pokarmową, atopowe zapalenie skóry.

Pozwany pomaga żonie w prowadzeniu gospodarstwa rolnego o powierzchni ok. (...) ha. Razem z małżonkami mieszkają teściowie, którzy również pomagają w prowadzeniu gospodarstwa. R. R. (1) nie leczy się specjalistycznie.

Pozwany P. R. ma (...)lata. Od 4 lat studiuje zaocznie na Uniwersytecie (...) na kierunku (...) na Wydziale (...) Wcześniej ukończył technikum uzyskując zawód (...). Następnie pobierał naukę w szkole policealnej i uzyskał tytuł technika BHP. P. R. podał, że nigdy nie pracował.

Pozwany mieszka w B. z matką i pozostaje na jej utrzymaniu. Pozwany nie zawierał związku małżeńskiego, nie ma dzieci. Od 2017 r. leczy się na kręgosłup z powodu przepukliny i rwy kulszowej. Koszty leczenia oszacował na kwotę 200, 300 zł miesięcznie. Leczy się również okulistycznie i stomatologicznie.

Mając takie ustalenia Sąd zważył, iż powództwo R. R. (1) jest zasadne. Roszczenie P. R. nie jest uzasadnione.

Stosownie do art. 138 kro w razie zmiany stosunków każda ze stron może żądać zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumieć należy istotne zwiększenie bądź zmniejszenie możliwości majątkowych, zarobkowych zobowiązanego lub też usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego do świadczenia alimentacyjnego.

W niniejszej sprawie zmiana taka nastąpiła. Decydujący wpływ na zmianę stosunków miał fakt, iż pozwany P. R. ukończył dzienne technikum, uzyskując zawód (...).

Pozwany po ukończeniu nauki w szkole średniej nie podjął dalszej edukacji w trybie stacjonarnym. Rozpoczął natomiast kształcenie w trybie zaocznym, który umożliwia łączenie nauki z pracą zawodową. Okoliczność ta jednoznacznie wskazuje na to, że pozwany sam uznał, że aktualnie posiadane wykształcenie pozwala mu podjąć pracę i zarobkować na własne utrzymanie. W tym miejscu podnieść trzeba, że P. R. nie dokłada należytej staranności w celu znalezienia zatrudnienia o czym świadczy fakt, iż jak dotąd nigdy nie pracował, choćby dorywczo. Natomiast twierdzenia pozwanego o jego niezdolności do pracy nie zostały poparte wiarygodnymi dowodami m.in. orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS o niezdolności do pracy.

Podkreślić należy, że pozwany podejmując jakiekolwiek zatrudnienie uzyskać może zarobek w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. Otrzymywana w tej wysokości pensja pozwoliłaby na zaspokojenie całości jego usprawiedliwionych potrzeb. Biorąc pod uwagę powyższe uznać należało, że P. R. uzyskał zdolność do samodzielnego utrzymania się.

Zauważyć także należy, że zobowiązany R. R. (1) alimentował uprawnionego nieprzerwanie do kwietnia 2021 r., umożliwiając mu osiągnięcie adekwatnego do jego uzdolnień pułapu wykształcenia i ekonomicznej samodzielności.

Wobec powyższego i na podstawie ww. przepisu orzeczono jak w punkcie 1 i 2 sentencji wyroku.

Zwrot kosztów zastępstwa radcy prawnego zasądzono na podstawie art. 98 kpc uwzględniając przepisy Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Apelację od powyższego wyroku za pośrednictwem swojego pełnomocnika złożył pozwany (powód wzajemny) zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1/ naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie całkowicie dowolnej oceny dowodów i przyjęcie, że pozwany (powód wzajemny) ukończył technikum uzyskując przy tym zawód elektronika, a nadto, że nie dokłada on należytej staranności, by zdobyć zatrudnienie,

a w konsekwencji:

2/ sprzeczność ustaleń sądu poprzez całkowicie dowolne i niezrozumiałe przyjęcie, że pozwany posiada kwalifikacje zawodowe elektronika oraz tytuł technika BHP, chociaż nie wynika to z materiału dowodowego, a w konsekwencji ustalenie, że obowiązek alimentacyjny powoda względem pozwanego (powoda wzajemnego) wygasł z dniem 16 kwietnia 2021 roku,

3/ naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 138 k.r.i.o i art. 133 § 1 i 3 k.r.i.o. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego w trakcie kontynuowania przez pozwanego studiów wyższych, pozwalających na zdobycie wykształcenia i podjęcie w przyszłości dobrze płatnej pracy.

Niezależnie od powyższego, wyrokowi zarzucam:

4/ naruszenie przepisów postępowania poprzez całkowicie dowolne i niezrozumiałe ustalenie daty wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego w trakcie pobierania nauki, tj. na dzień 16 kwietnia 2021 roku, mimo, iż pozwany nie ukończył kształcenia, lecz kontynuuje je do dnia dzisiejszego by zdobyć zawód pozwalający mu na podjęcie pracy.

W oparciu o tak podniesione zarzuty, skarżący wnosil o przeprowadzenie rozprawy i:

a/ dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z następujących dokumentów:

- świadectwa ukończenia technikum,

- świadectwa dojrzałości,

w/w na okoliczność ustalenia rzeczywistego wykształcenia pozwanego,

- dokumentacji medycznej potwierdzającej przebycie przez pozwanego zabiegu chirurgicznego związanego z ostrym, ropowiczym zapaleniem wyrostka robaczkowego na okoliczność pogorszenia się w ostatnim czasie stanu zdrowia pozwanego,

- kserokopii podania pozwanego o przedłużenie sesji egzaminacyjnej z uwagi na pobyt pozwanego na oddziale szpitalnym i zgody właściwych organów Uczelni w tym zakresie na okoliczność kontynuowania kształcenia przez pozwanego,

- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z dnia 12 września 2022 roku na okoliczność stanu zdrowia pozwanego i ograniczonych możliwości podjęcia przez pozwanego zatrudnienia,

- 2 faktur dotyczących leczenia stomatologicznego na okoliczność usprawiedliwionych potrzeb pozwanego,

b/ zobowiązanie powoda (pozwanego wzajemnego) do przedłożenia dokumentów, potwierdzających wysokość uzyskiwanych dochodów żądanych przez pozwanego w odpowiedzi na pozew, z uwzględnieniem wszystkich premii i dodatków na okoliczność możliwości zarobkowych i finansowych powoda (pozwanego wzajemnego)

Powołując się na powyższe zarzuty skarżący wnosił o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa głównego; podwyższenie obowiązku alimentacyjnego powoda względem pozwanego, po raz ostatni ustalonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Bełchatowie, sygn. akt III RC 347/16 z kwoty po 550 zł miesięcznie do kwoty po 1.600 zł miesięcznie, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego (powoda wzajemnego) kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił:

Ostatnio o alimentach na rzecz P. R. orzekł Sąd Rejonowy w Bełchatowie gdzie wyrokiem z dnia 1 lutego 2017r. w sprawie III RC 347/16 ustalił alimenty od powoda (pozwanego wzajemnego) R. R. (1) na kwotę po 550,00 zł miesięcznie. W tym czasie P. R. uczęszczał do Technikum (...) był w klasie maturalnej, uczęszczał na korepetycje, mieszkał z matką, leczył się dermatologicznie i na kręgosłup w związku ze skolioza. Pozwany w tym czasie zarabiał 1950 zł netto plus 600-700 zł za nadgodziny.

Dowód: - zaświadczenie k.10, zeznania stron k. 30 odw. akt III RC 347/16 Sądu Rejonowego w Bełchatowie.

Pozwany (powód wzajemny) w 2017r. ukończył Technikum (...). Nie uzyskał jednak zawodu gdyż nie podchodził do egzaminu zawodowego. Po zakończeniu technikum rozpoczął naukę w szkole policealnej na kierunku BHP. Następnie w 2018r. zdał egzamin maturalny. Obecnie jest na (...)roku jednolitych studiów magisterskich na kierunku (...) na Uniwersytecie (...). Są to studia zaoczne. P. R. ma problemy z kręgosłupem posiada orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim. Koszt (...) roku studiów które są odpłatne to kwota około 4.500 zł, do tego dochodzą koszty dojazdu na zajęcia do L. około 300 – 400 zł miesięcznie.

Dowód: - świadectwo ukończenia technikum k. 135-136, świadectwo dojrzałości k. 137, wyniki badań k.138-139, orzeczenie o niepełnosprawności k. 144

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego (powoda wzajemnego) jest częściowo zasadna.

Sąd Okręgowy korzystając ze swoich ustawowych uprawnień jako Sąd merytoryczny dokonał dodatkowych ustaleń faktycznych dysponując zarówno materiałem dowodowym zgromadzonym przed Sądem I instancji jak i tym który

został zaoferowany Sądowi Okręgowemu. Ustalenia te w zasadzie wynikają z dokumentów przedstawionych przez pozwanego (powoda wzajemnego) których w sposób skuteczny nie zakwestionował pełnomocnik powoda.

Rozważając zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. wskazać należy, iż po części jest ona zasadny. Sąd Rejonowy bowiem wiążąco ustalił, iż P. R. zdobył w istocie dwa zawody tj. (...) i (...) tymczasem brak na tą okoliczność jakiegokolwiek materiału. Owszem ukończył on technikum jednakże jak zeznał nie zdobył zawodu technika (...) gdyż nie podchodził do egzaminu dyplomowego. Podobnie pozwany przerwał drugą szkołę gdyż dostał się na studia wyższe które z powodzeniem kontynuuje.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa materialnego wypada przypomnieć, iż zgodnie art. 133 § 1 k.r.o., rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Z kolei w myśl art. 133 § 3 k.r.o. rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli nie dokłada ono starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Poprzez samodzielność pełnoletniego dziecka rozumie się osiągnięcie takiego wykształcenia lub zawodu, który pozwoli mu na podjęcie zatrudnienia i osiągnięcie dochodów umożliwiających samodzielne utrzymanie się.

W przypadku zobowiązań alimentacyjnych przyjmuje się, że zarówno potrzeby uprawnionego do alimentów jak i możliwości zobowiązanego do ich świadczenia z biegiem czasu ulegają zmianie tym samym może ulegać zmianie także wysokość alimentów może dojść także do sytuacji gdy brak będzie podstaw do dalszego obowiązywania alimentów. Do stwierdzenia zmiany stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o. należy brać pod uwagę czy istotnie warunki i możliwości mają charakter trwały, dotyczą okoliczności zasadniczych, ilościowo znacznych i wyczerpując te przesłanki w istotny sposób wpływają na istnienie czy zakres obowiązku alimentacyjnego.

Zmianę stosunków powoduje także zdarzenie, wskutek którego obowiązek alimentacyjny wygasa. Spośród takich zdarzeń można podać przykładowo uzyskanie przez uprawnionego zdolności do samodzielnego utrzymywania się. Na takiej to podstawie oparł swoje roszczenie powód a w ślad za nim Sąd Rejonowy podkreślając, iż pozwany uzyskał już pełnoletność i ma możliwość własnymi siłami zaspokoić swoje usprawiedliwione potrzeby.

Nie można się zgodzić z takim stanowiskiem. Poddając wnikliwej analizie sytuację P. R. należy podkreślić, iż po pierwsze kontynuuje on naukę. Z jednej strony jest to nauka w systemie zaocznym co by wskazywało, iż może podjąć pracę, z drugiej strony posiada on pewne ograniczenia związane z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. Pozostaje zatem odpowiedzieć na pytanie czy obecna sytuacja P. R. pozwala mu na samodzielne utrzymanie się biorąc przy tym pod uwagę po pierwsze konieczność ponoszenia wydatków na studia co jest związane tak z dojazdami jak i kosztami ponoszonymi na studia jak i wskazanymi ograniczeniami. Na tak postawione pytanie należy odpowiedzieć negatywnie. Na chwilę obecną pozwany nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie nawet wykorzystując swoje potencjalne możliwości podjęcia zatrudnienia przyjemniej w ograniczonym zakresie. Powyższe wskazuje na brak jakichkolwiek podstaw do ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego wobec P. R. i w tym zakresie apelacja odnosi zamierzony skutek dlatego też na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. należało orzec jak w pkt 1 wyroku.

Skarżący jednak obok zakwestionowania rozstrzygnięcia ustalającego wygaszenie alimentów domagał się także podwyższenia alimentów do kwoty po 1.600 zł. Tego rodzaju żądanie jest całkowicie bezzasadne. P. R. pomimo ograniczonej zdolności do pracy może z pewnością podjąć zatrudnienie niekoniecznie w pełnym wymiarze czasu pracy i w ten sposób próbować we własnym zakresie przynajmniej w części zaspokajać swoje usprawiedliwione potrzeby, a nie oczekiwać od ojca obciążonego szeregiem obowiązków alimentacyjnych alimentowania go w zakresie znacznie wykraczającym poza obecne możliwości zarobkowe i majątkowe R. R. (1).

Dlatego też na podstawie art. 385 k.p.c., należało orzec jak w pkt 2 wyroku.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.

Dariusz Mizera